ACTEURSGROEP

WUNDERBAUM

NIEUWE VERHALEN VOOR EUROPA

MEERJARENBELEIDSPLAN 2025-2028
Stichting Acteursgroep Wunderbaum
Fonds Podiumkunsten

INHOUDSOPGAVE

1. WIE WIJ ZIJN **3**

2. ONS TRAJECT **5**

2.1. WAT VOORAFGING 5

2.2. EN WAT NU? 6

3. WAT GAAN WE DOEN? **8**

A. BESTAANDE VOORSTELLINGEN DIE WE VERDER SPELEN 8

B. FLEXIBELE, DOORLOPENDE FORMATS 8

C. NIEUWE PRODUCTIES 9

4. DRIE CODES, KENNISONTWIKKELING, DUURZAAMHEID, SPEELPLEKKEN, TALENTONTWIKKELING **14**

4.1. CODE 1: CULTURAL GOVERNANCE 14

4.2. CODE 2: FAIR PRACTICE CODE 14

4.3. CODE 3: DIVERSITEIT & INCLUSIE MET BESCHOUWING OVER DE 4 P'S 15

4.4. KENNISONTWIKKELING EN DUURZAAMHEID 17

4.5. SPEELPLEKKEN 18

4.6. TALENTONTWIKKELING 19

5. HOE ONDERSCHEIDEN WE ONS? **20**

1. WIE WIJ ZIJN

Acteursgroep Wunderbaum is een theatercollectief dat sinds 2001 voorstellingen over brandende sociaal-politieke thema's maakt, op locatie en in de zaal, in samenwerking met mensen van binnen en buiten de theaterwereld. De artistieke kern bestaat uit acteurs/theatermakers Marleen Scholten, Wine Dierickx, Maartje Remmers, Matijs Jansen, Walter Bart en vormgever Maarten van Otterdijk. Ons parcours kenmerkt zich door volgende elementen:

- Een **collectieve werkwijze**. Alle stappen van het artistieke en organisatorische proces worden in overleg genomen. In een wereld waarin soms alleen nog maar de dictatuur en de democratie tegenover elkaar lijken te staan, is het collectieve model voor ons als 'derde weg' niet alleen een artistieke, maar ook een politieke houding. Alle stemmen zijn gelijkwaardig. We geloven in de overtuigende kracht van 'het beste idee', van wie dat ook komt.

- We laten ons inspireren door **actuele maatschappelijke thema's**, zoals de verrechtsing in de politiek, migratie en de gevolgen daarvan, het doorgeslagen kapitalisme en de moderne klassenstrijd, de verschillen in welvaart en privileges. In onze stukken staan personages centraal die het opnemen tegen grote, schijnbaar oppermachtige systemen. We maken theater tegen de eenzaamheids-epidemie, die het Westen teistert. Onze voorstellingen zijn pogingen om mensen uit verschillende kampen met elkaar samen te brengen en gemeenschapszin te stichten. De realiteit is complex, en we doen in onze voorstellingen niet alsof we heldere antwoorden paraat hebben. We wisselen van gedachten met andersdenkenden, met mensen uit verschillende politieke en ideologische strekkingen.

- We zijn **artistiek veelzijdig**. De vorm van onze projecten wordt bepaald door de inhoud, niet omgekeerd. We hanteren vele soorten speelteksten en betrekken verschillende artistieke disciplines bij onze voorstellingen. Onze scripts ontstaan door middel van improvisaties en op basis van interviews met lokale bewoners en ervaringsdeskundigen, al dan niet in samenwerking met auteurs. We maken voorstellingen met muzikanten, DJ's, clowns, choreografen, beeldend kunstenaars en amateurspelers. Behalve theatervoorstellingen maken we films (*Stop Acting Now*, *Maybe Sweden, Urlaub in Deutschland*) en theatrale podcasts (*Helpdesk*, *Boze bejaarden*). In het begin van ons parcours speelden we uitsluitend op locatie in buurthuizen, lege hallen, leeggeruimde woningen, shoppingcentra. Gaandeweg gingen we ook in zalen spelen. We spelen nu zowel op locatie als in de zaal.

- We zijn **internationaal geworteld** en zijn tegelijk **verbonden met Rotterdam**, waar we al sinds 2010 gevestigd zijn. Van 2018 tot 2022 leidden we Theaterhaus Jena in Thüringen, Duitsland, en ook in Italië hebben we ons de afgelopen jaren stevig gevestigd. Onze internationale ervaring heeft buitengewoon veel vakkennis en inzicht opgeleverd. Doordat we ondertussen in Nederland, Duitsland en Italië wonen en werken, hebben we een brede visie op politieke en sociaal-maatschappelijke fenomenen in een Europese context. Veel van onze voorstellingen zijn meertalig, andere spelen we in verschillende talen. Rotterdam is en blijft Wunderbaums thuishaven. We kennen de stad goed en zijn in staat om voorbij de clichés te kijken.

- **"Groot maar echt"**. Daarmee beschrijven we onze speelstijl, die we in de loop der jaren ontwikkeld hebben. Het direct teweegbrengen van emoties is voor ons de unieke kracht

van het theater. We zoeken in ons spel de overdrijving, het brede gebaar, en tegelijkertijd blijven we dicht bij de innerlijke noodzaak van de personages. We zoeken naar theatrale vormen om grote emoties waarachtig te laten resoneren.

Wat gaan we de komende vier jaar doen? We gaan minimaal **twee nieuwe voorstellingen** per jaar maken, die we op locatie of in de zaal creëren en daarna op reis sturen. We hebben **twee nieuwe doorlopende formats**, waarmee we flexibel op de actualiteit kunnen reageren. We spelen minstens **zeven voorstellingen uit ons repertoire** verder. Omdat onze leiding van Theaterhaus Jena ten einde is gekomen, zullen we weer meer (maar niet uitsluitend) vanuit Nederland produceren. In vergelijking met de afgelopen jaren willen we **minder** produceren, maar wel **duurzamer** met onze producties omgaan. We willen ze langer en vaker spelen, voor een groter publiek, en niet alleen in de grote steden maar vooral ook in de provincie en internationaal.

2. ONS TRAJECT

2.1. Wat voorafging

Voorstellingen van Wunderbaum vertrekken steeds vanuit de drang om **actuele maatschappelijke thema's** op het podium te brengen. Samen met ons publiek reflecteren en reageren we op de wereld waarin we leven. In onze beginjaren maakten we politiek geïnspireerde locatievoorstellingen als *Eindhoven de gekste* (2002), *Everybody for Berlusconi* (2004), *Welcome in my backyard* (2006) en *Beertourist* (2008). We kregen bevestiging van een breed publiek, van de vakpers en jury's van verschillende theaterprijzen (o.a. Mary Dresselhuys Prijs 2007, Prosceniumprijs van de VSCD 2010, Total Theatre Award Edinburgh, 2014).

Sinds 2010 zijn we als eigen structuur met Theater Rotterdam (toen nog de Rotterdamse Schouwburg) verbonden. In onze (locatie)voorstellingen richtten we ons als nieuwe Rotterdammers heel erg op de stad en haar bewoners, iconische kunstwerken en architectuur, zoals in *Natives* (2010), *Looking for Paul* (2011), *Helpdesk* (waarvoor Wine Dierickx in 2016 de Theo d'Or won) en verschillende projecten die onder de naam *The New Forest* werden geproduceerd en die zich tot doel stelden een **nieuwe samenleving** op te richten. Kenmerkend voor *The New Forest* was het uitgebreide **randprogramma** met gesprekken met wetenschappers, beleidsmakers, kunstenaars en publiek. *The New Forest* mondde uit in de film *Stop Acting Now*, waarin we speelden dat we gingen stoppen met theater om ons op de redding van de planeet te concentreren. De rechten van de film werden onlangs gekocht door schrijver en regisseur Mike White, bekend van onder meer *The White Lotus* (HBO).

De impuls voor een volgend hoofdstuk werd gegeven door de bubbel-samenleving-theorie. Wunderbaum maakte verschillende voorstellingen over **privileges en culturele identiteit**. Met de locatievoorstelling *Superleuk, maar voortaan zonder* mij (2017) naar David Foster Wallace maakten we voor het festival Theater der Welt in Hamburg een voorstelling over een luxe-cruise als metafoor voor het leven van de westerse middenklasse. Met *Daar gaan we weer (White Male Privilege)* (2018) spraken we over het klassensysteem, ongelijke kansen en het splijtende discours rond *wokeness* (toen voor ons nog een relatief nieuw begrip).

Langzaam rijpte onze interesse om een grotere structuur aan te sturen, en we dienden enkele avontuurlijke kandidaturen in bij theaters die een nieuwe leiding zochten. In 2018 werden we gekozen om vier jaar lang het Duitse **Theaterhaus Jena** te leiden. Walter Bart en Maarten van Otterdijk gingen in Jena (Thüringen) wonen en samen stelden we in het Duitse theater een nieuw, jong ensemble samen dat eveneens collectief werkte. We ontwikkelden een repertoire voor de stad, reisden met onze Nederlandse producties naar Jena en andersom. We maakten onder andere *Thüringen Megamix* (2018), *Het Nationale Lied* (2019) en *The Clowns Convention* (2020). In september 2022 ontvingen we als erkenning voor ons artistiek leiderschap de *Martin Linzer-prijs* van Theater der Zeit in de Stadsschouwburg Amsterdam, en in oktober 2023 kreeg Theaterhaus Jena de *Theaterpreis des Bundes*, toegekend door de Duitse cultuurminister Claudia Roth. In 2023, nadat de artistieke leiding weer was doorgegeven, maakten we in Jena nog de mockumentary *Die Hundekot-Attacke* (*De hondenpoep aanval*). De voorstelling werd geselecteerd voor Theatertreffen 2024 in Berlijn.

Ook in **Italië** sloeg Wunderbaum de afgelopen jaren wortel. In 2022 maakten we *La codista,* een monoloog over een Milanees die zijn baan verliest en tegen betaling in de rij gaat staan voor anderen. Marleen Scholten won voor haar tekst de Italiaanse nationale toneelschrijfprijs Antonio Conti, en we speelden op het Nederlandse Theaterfestival 2022 en het Edinburgh Fringe Festival. Daarnaast is het prestigieuze festival RomaEuropa inmiddels een vaste speelplek geworden. We spelen er in oktober 2024 voor de derde keer, dit keer met *Il disperato*, een voorstelling over spanningen in de familie, wanhoop en femicide.

In **Nederland** maakten we (ondanks de pandemie) een groot aantal voorstellingen, die heel verschillend in vorm en inhoud waren. Enkele voorbeelden: *Beren* (2022), over de grenzen van de individuele vrijheid, de gentrificatie-komedie *Schaapjes op het droge* (2020) en het theatrale hoorspel *Work Harder* (2020). *John & Gena* (2023) was een samenwerking met regisseur Lizzy Timmers voor de grote zaal, waarin we samen met Elsie de Brauw en Bert Luppes een ode aan het werk van Cassavetes en aan de verbeelding brachten.

Met Theater Rotterdam realiseerden we behalve de sociaal-culturele locatievoorstelling *Track:PLEIN* (waarover we verderop in de alinea over diversiteit en inclusie meer schrijven) twee projecten samen met makers als Dalton Jansen, Rebekka de Wit, Urland en stagiairs van verschillende toneelscholen: *Bla bla bla Act Now 2.0* (2023) over politiek en klimaatverandering, en *Wunderbaum speelt live (online gaat het mis)* (2024) over de verlokkingen en gevaren van sociale media. Als coproductie met De Warme Winkel maakten we met gastspelers Yassine Chigri en Tessa Jonge Poerink *Freaky Friday Face Off*, over toneelspelen en de implicaties van het zich toe-eigenen van personages.

Vaak beginnen onze producties bij onze eigen persoonlijke ervaringen en onze houding tegenover actuele (identiteits-)politieke kwesties, die we bevragen en met andere posities confronteren, meestal niet zonder humor. Van die theatrale en soms ook kwetsbare zelfbevraging maken we het publiek deelgenoot.

2.2. En wat nu?

De **groeiende ongelijkheid** is een splijtzwam die de samenleving steeds meer onder druk zet, op globaal niveau en ook in Nederland. De kloof tussen welvarend en arm, tussen de *haves* en *have-nots*, de geprivilegieerde en de kansarme bevolking is enorm en blijft groeien. We zien twee oorzaken: het neoliberalisme en dictatoriale, demagogische trends in de politiek. In Amerika fantaseert een gestoorde presidentskandidaat openlijk over een dictatuur, in Rusland zit een psychopaat die Stalin wil kopiëren, China laat zich leiden door een onwezenlijke mix van communisme en turbokapitalisme. Het kleine, verouderde maar zo comfortabele Europa zit in de klem en zou eigenlijk volop haar succesvolle vredes- en welvaartsrecept, de democratie, moeten verdedigen. Maar het systeem brokkelt zienderogen af. Populisten trekken het weefsel uit elkaar. Ze krassen het cement van de rechtsstaat en de mensenrechten weg, verwijzen begrippen als solidariteit, humanisme en asielrecht naar de prullenbak en vergroten de kloof tussen de sociale klassen. Fascisme wordt weer salonfähig, zelfs hip. De vele verkiezingen die ons in Europa en elders in de wereld in 2024 te wachten staan, voorspellen weinig goeds.

Europa heeft een nieuw verhaal nodig, als het door de neofascisten en de nieuwe wereldmachten niet versmacht wil worden. Als Wunderbaum willen we meebouwen aan dit verhaal. We tonen al bijna 25 jaar personages die tegen absurde systemen strijden, die

met de gevolgen van rechtse politiek en het kapitalisme te maken krijgen. Dat doen we samen met amateurspelers, betrokken buurtbewoners, mensen van om de hoek en kunstenaars van alle generaties. In onze dagelijkse praktijk merken we dat de mensen lijden onder hun sociaaleconomische situatie, en geen hoop meer vinden in de politiek. We zien hoe de toestand gaandeweg steeds ernstiger wordt en we beschouwen ons werk daarom steeds explicieter als **artistiek activisme**. We stellen onrecht aan de kaak en streven daarbij naar wederzijds begrip en verbinding. Een maatschappij is zo sterk als de zwakste schakel. We komen in een nieuwe tijd van klassenstrijd. Onze tijd vraagt om meer solidariteit en om werkelijke gelijkheid tussen mensen van verschillende geografische en sociale afkomst, van verschillende generaties en genders, van verschillende opvattingen. We willen meer begrip teweegbrengen voor mensen in de periferie van de maatschappij, voor mensen die het moeilijk hebben, wiens stem te zelden gehoord wordt.

We richten ons in dit kunstenplan daarom op kwetsbare groepen in onze samenleving, zoals ouderloze kinderen die bij ons asiel zoeken, en jongeren in gesloten instellingen. We doen onderzoek naar het nieuwe precariaat, naar de gevolgen van het neokapitalisme op ons hoofd en lichaam, naar structureel racisme en seksisme. We reflecteren op onszelf, op onze houding tegenover de grote vraagstukken in dit Europa, op onze privileges, op de tegenstrijdigheden in ons denken en in ons gedrag. Daarbij verliezen we onze vreugde en humor niet, en maken als vanouds theater met de energie van een rockconcert, samen met buurtbewoners, amateurspelers, vrijwilligers, jongeren en ouderen.

3. WAT GAAN WE DOEN?

A. Bestaande voorstellingen die we verder spelen

We houden een aantal bestaande voorstellingen op het programma. Voor de komende jaren zijn dat:

- *Alfa Romeo und die elektrische Giulietta* (2024, met Landestheater Niederösterreich en Tangente St. Pölten Festival für Gegenwartskultur), een muzikaal epos over een rijke auto-dynastie op zoek naar de weg naar de toekomst.
- *PLEIN* (2023, met Theater Rotterdam), een happening over de pracht van diversiteit.
- *De hondenpoep aanval* (2023, met Theaterhaus Jena, Duitsland), over de kracht van het schandaal in de strijd om aandacht in het huidige medialandschap.
- *Wunderbaum speelt live (online gaat het mis)* (2024, met Theater Rotterdam) over de invloed van sociale media op ons denken.
- *Il disperato* (2022, met Theater Rotterdam en Associazione TRAK), over sociale wanhoop die tot geweld binnen de familie leidt.
- *The Clowns Convention* (2021, met Theaterhaus Jena en Theater Rotterdam), een show voor de grote zaal of openluchttheaters waarin een groep gebroken clowns een inkijk biedt in de tragische kern van hun grappen.
- *La codista* (2020, met Associazione TRAK en Theater Rotterdam), over de waarde van stilstaan in een wereld vol chaos.

B. Flexibele, doorlopende formats

We creëren twee flexibele formats waarmee we op spontane wijze reageren op actuele gebeurtenissen (zoals verkiezingen) en urgente thema's zoals migratie, populisme, zorg en solidariteit. Dat doen we vanuit de verschillende landen waarin we wonen. Zo zijn we in staat snel en flexibel te handelen, en bovendien een brede, internationale blik op deze thema's te werpen.

Youtube Democrazy TV
Een theatrale online talkshow vanuit studio's in Nederland, Duitsland en Italië. We maken de stand van zaken uit onze landen op, interviewen politici en kunstenaars, geven creatieopdrachten voor korte teksten, reportages, songs en scènes.

Youtube Democrazy TV ontwikkelen we in samenwerking met meerdere partners. Allereerst denken we aan de auteur Ishmael Kamara uit Sierra Leone, die we tijdens het maakproces van *Track:PLEIN* ontmoetten. Andere mogelijke partners zijn de Syrische theatermakers Ahmad Al Harfi, Ramez Basheer en Bassam Dawood. Zij vluchtten voor het Assad-regime en wonen sinds 2019 in Nederland en Duitsland. We werkten eerder met hen voor onze locatievoorstelling *Wat heb ik nou aan mijn fiets hangen*.

Het project is een speels laboratorium voor nieuwe digitale vertelvormen. Visueel en dramaturgisch willen we werken met studenten van de Willem de Kooning Academie, The New Media Class van de Universität der Künste in Berlijn en het NABA (Nuovo Accademia de Belli Arti) in Milaan. Met onze beeldtaal richten we ons tot een publiek van *digital natives*, dat zich hoofdzakelijk via het internet informeert. We willen het internet niet aan Russische trollen en complottheoretici overlaten en bieden een scherpzinnig, verrassend,

optimistisch alternatief. In de tweede helft van de volgende kunstenplanperiode organiseren we *Youtube Democrazy TV* ook als live-event in het theater.

Clowns and Kids on the Run
Na onze ervaringen met *The Clowns Convention* weten we hoe louterend het kan zijn om met het thema van getroebleerde clowns te werken. We gaan aan de slag met mensen, die ons na aan het hart liggen: jonge, vaak ouderloze asielzoekers in Europa. In Italië, Duitsland en Nederland nodigen we in samenwerking met asielzoekerscentra kinderen en jongeren uit die met ons een reeks korte clownsvoorstellingen willen maken. Wij bieden deze kinderen en jongeren in het proces bescherming, geborgenheid en professionele begeleiding. Hoe en in welk kader we de resultaten van deze workshops presenteren, beslissen we telkens als de tijd rijp is.

Voor de coördinatie van dit project werken we samen met de Italiaanse theatermaker Sara Giampaolo van het Rotterdamse jeugdtheatergezelschap Maas theater en dans. Eerder maakten we met haar een clownsvoorstelling met Afrikaanse vluchtelingen en Italiaanse jongeren in Carrara. Voor het Nederlandse luik willen we verder samenwerken met Stichting Nido (voor minderjarige asielzoekers en vreemdelingen die zonder ouders in Nederland aankomen), en voor het Italiaanse luik willen we onze samenwerking met de culturele instellingen Zona K Milaan en Hangar Teatri Trieste voortzetten.

C. Nieuwe producties

Twee havenprojecten: Café Europa Bakboord en De Bulk
De Lastdrager is een bronzen sculptuur uit 1950 die met zijn rug naar de Rijnhaven gekeerd op de kade is geplaatst. Een man, gebukt, met een baal op de rug, de Atlas van het pakhuis. Het beeld is geschonken door een havenonderneming, als een ode aan de wederopbouw, aan de havenwerkers, de helden van de stad. Nu, omringd door torens, markeert het de metamorfose van de stad. Van werk- en migratiestad naar plezierstad. Van arbeidersbastion naar *capital of cool*, bevolkt door expats en kenniswerkers. Wunderbaum maakt twee voorstellingen over de haven als sociaal-economische plek in de stad waar het hart van de wereld voelbaar is. Globale thema's klinken hier in de verhalen van de mensen. We werken samen met buurtbewoners, havenarbeiders van vroeger en nu, scheepslui en aspirant-matrozen. Inhoudelijk baseren we ons op het boek 'De echte Rotterdammer komt van buiten' van Paul van de Laar en Peter Scholten en werken samen met Verhalenhuis Belvédère op Katendrecht. We zijn in gesprek met organisaties in de stad die aan de havengeschiedenis verbonden zijn, zoals het nieuwe migratiemuseum FENIX. We leggen ook contact met de Koninklijke Roeiers Vereeniging Eendracht en met studenten van het Erasmus-masterprogramma *Strategic Urban Planning en Policies.*

Café Europa Bakboord is een voorstelling gebaseerd op een bestaand café in Katendrecht. Vroeger was dit café een typische arbeiderskroeg, die symbool stond voor de superdiverse, postindustriële migrantenstad die Rotterdam net zoals Liverpool, Hamburg, Napels en Antwerpen is. Ondertussen is de wijk gegentrificeerd, maar mensen van allerlei pluimage treffen zich hier nog steeds: bewoners, matrozen, prostituees en havenwerkers. Het café is het geheugen van de haven. Maar tijd voor nostalgie heeft hier niemand, want het leven stroomt steeds sneller, alles is digitaal, er worden andere talen gesproken, klanten willen caffé latte in plaats van filterkoffie. De haven is veranderd, de scheepslui ook, net zoals de inhoud van hun containers.
Première: april 2025, op locatie in Rotterdam

Over de inhoud van die containers gaat de tweede voorstelling, ***De Bulk***. Deze voorstelling heeft de vorm van een popconcert op basis van een lijst van goederen (in het jargon 'de bulk' genoemd) die door de Rotterdamse haven heengaan: van fruit tot ijzererts is de lijst onbevattelijk lang. De bulk staat niet alleen voor economie en welzijn, maar ook voor de ontketende hoeveelheid spullen die de mens nodig heeft om in zijn welvarende bestaan te voorzien. De nummers worden door verschillende internationale muzikanten geschreven, door een muzikaal leider tot één setlist gesmeed en door ons in scène gezet. Op tournee speelt een vaste band, aangevuld met lokale muzikanten.
Première: voorjaar 2027, Rotterdam en internationaal

Concept en spel: Wunderbaum in samenwerking met FARN. collective (Tom Schneider, Sandra Hüller, Moritz Bosmann, Sandro Tajouri), en muzikanten en volksdansgroepen op de speellocaties.
Vormgeving: Maarten van Otterdijk.
Partners: Theater Rotterdam, Internationaal Theater Amsterdam, Teatro Stabile di Genova (Italië). We leggen ook contact met het Thalia Theater in Hamburg (Duitsland). Paradiso Amsterdam heeft inmiddels interesse om *de Bulk* te tonen.
Wie we willen bereiken: de lokale bevolking van de wijken Katendrecht, Tarwewijk, Feijenoord. De 'gewone' Rotterdammer. Medewerkers van het Rotterdams Havenbedrijf en hun families. In de steden waar we op tournee gaan, leggen we contact met verenigingen en bewoners in de havenbuurten.

To do
Het leven als een lange afvinklijst. Een dystopisch eindbeeld, of een herkenbare poging om controle te krijgen over de complexer wordende werkelijkheid? *To do* is een stuk bestaande uit alleen maar to do-lijstjes waarmee een intercultureel paar met kinderen houvast zoekt in een wereld die steeds hogere verwachtingen formuleert. Via de lijstjes communiceren ze met elkaar en geven daarbij inzicht in hun verschillende persoonlijkheden en opvattingen over opvoeding, communicatie, liefdesleven, politiek en levensinstelling. Soms denderen de lijstjes langs elkaar heen, dan weer passen ze harmonisch in elkaar. Een stuk over de rol van culturele achtergrond in een relatie, en over liefde in tijden van controledrang.
Première: december 2025, Rotterdam

Tekst en spel: Matijs Jansen en Nastaran Razawi Khorasani
Regie: Wine Dierickx
Vormgeving: Maarten van Otterdijk
Wie we willen bereiken: een breed theaterpubliek in grote steden en in de provincie. We mikken op een licht geproduceerde voorstelling, die goed kan reizen, nationaal en internationaal. *To do* kan ook in het Engels en Duits opgevoerd worden.

Mensen met problemen
Wunderbaum presenteert voor het eerst in Nederland een vertaalde cyclus van de Duits-Zwitserse auteur Sibylle Berg, die onvergetelijke vrouwelijke en non-binaire personages tot leven wekt. Met deze productie willen we op een moderne, coole en urgente manier reflecteren op de kwalen en zorgen van de zogenaamde *mid-careers*, de *forty somethings*. Hun verwachtingen aan het leven smelten weg, hun lichamen protesteren, hun wereld brokkelt af. Ze verkopen zelfgemaakte drugs op het internet, ze zijn non-stop bereikbaar op alle digitale kanalen en worden alleenstaande moeders met uitgedoofde carrières. Met argwaan kijken ze naar jonge generaties, die om de een of andere reden veel relaxter in

het leven staan. Buiten op straat woedt een quasi verloren strijd voor democratie en er klinken slogans tegen vreemdelingen, homohuwelijk en vleesvervangers. Achter Sybille Bergs sarcasme schuilt zelfironie en een hartverwarmende melancholie.

Mensen met problemen wordt een productie met een vrouwelijke cast voor de middenzaal, die geschikt is voor een lange tournee.
Première: voorjaar 2026, Rotterdam

Tekst: Sybille Berg in een vertaling van Goverdien Hauth-Grubben
Concept en spel: Maartje Remmers, Marleen Scholten, Wine Dierickx, twee jonge spelers van de toneelschool
Dramaturgie: Koen Tachelet
Vormgeving: Maarten van Otterdijk
Met dank aan het Goethe-Institut
Wie we willen bereiken: een progressief publiek dat zich vragen stelt over gender, alternatieve relatievormen en toekomstscenario's. LGBTQ+. Liefhebbers van nieuwe teksten op het toneel.

Klassenstrijd
Uit recent onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat er in Nederland zeven sociale klassen zijn met grote onderlinge verschillen. Belangrijk daarbij zijn opleiding, beroep, inkomen en financieel vermogen (economisch kapitaal), maar ook 'wie je kent' (sociaal kapitaal), 'waar je bij past' (cultureel kapitaal) en 'wie je bent' (persoonskapitaal: gezondheid en aantrekkelijkheid). De structurele ongelijkheid op deze gebieden is hardnekkig en heeft grote gevolgen.
In 2016 maakten we de locatievoorstelling *We doen het wel zelf*, waarin we het einde van de verzorgingsstaat en de opkomende participatiesamenleving op de agenda zetten. We speelden overdreven grote personages met echte verhalen en zorgen. Nu, tien jaar later, trekken we ons rokkostuum weer aan, doen onze valse tanden opnieuw in en maken we de balans op.

Verwijzend naar de onvergetelijke entertainmentprogramma's uit onze jeugd, zoals *Ron's Honeymoonquiz* (de waterwip, de soepbak), *Ter land, ter zee, en in de lucht* (tobbedansen), nemen mensen uit de verschillende klassen het tegen elkaar op. De speelteksten ontstaan uit improvisaties en interviews, en we citeren uit teksten van de Franse auteur Didier Eribon, die stelt dat extreemrechts de arbeidersklasse van de socialisten heeft overgenomen. Een farce over gelijke kansen, vooroordelen, persoonlijke vrijheid en de vraag, wat mensen echt helpt, vooruit te komen. *Klassenstrijd* wordt een entertainende grote zaalvoorstelling met hoog spektakelgehalte, een kritische boodschap en een warm hart.
Première: mei 2027, Rotterdam

Concept en spel: Maartje Remmers, Marleen Scholten, Matijs Jansen, Walter Bart, Wine Dierickx, met heel wat Rotterdammers.
Vormgeving: Maarten van Otterdijk
Wie we willen bereiken: mensen voor wie theaterkaartjes te duur zijn. We hanteren een *pay-what-you-can*-concept. We willen een zo breed mogelijk publiek, waartoe ook het netwerk van onze deelnemers en spelers behoort. We mikken ook op studenten Sociologie en Politicologie aan de Erasmusuniversiteit.

Closed Care

Naast ouderloze asielzoekende kinderen (*Clowns and Kids on the Run*) richten we ons op een tweede groep mensen die in onze maatschappij bijzonder kwetsbaar is: jongeren die in gesloten zorginstellingen wonen. In 2013 maakte en speelde Wunderbaum met Studio 52nd *INSIDE OUT* samen met jonge bewoners van de gesloten jeugdinrichting de Koppeling in Amsterdam. Het gedwongen bij elkaar plaatsen van deze kwetsbare jongeren bleek problematisch en leidde tot misstanden. Tien jaar later zijn dit soort gesloten instellingen verleden tijd en is er veel veranderd binnen de jeugdzorg. Maar ook nu luiden professionals de noodklok: de geestelijke gezondheidszorg zit verstopt en deze jongeren zijn de dupe. Wat betekent dat concreet voor hen, voor hun familie en hun begeleiders? We interviewen de drie partijen (jongeren, begeleiders, beleidsmakers) en maken een stuk over levenspijn, zorg en vrijheid. We werken samen met Studio 52nd en choreograaf Dalton Jansen, die zelf een verleden in de jeugdzorg heeft, er tegenwoordig parttime werkzaam is en over dit onderwerp de komende jaren meerdere voorstellingen zal maken.
Première: najaar 2027, op locatie in zorginstellingen en in theaterzalen.

Concept en spel: Maartje Remmers, Marleen Scholten, Matijs Jansen, Walter Bart, Wine Dierickx.
In samenwerking met: Dalton Jansen - Blackbirds Community
Vormgeving: Maarten van Otterdijk
We richten ons specifiek tot: iedereen die met het thema van de jeugdzorg in aanraking komt: jongeren zelf, hun familie, medewerkers, beleidsmakers, medewerkers van rechtbanken en politie, psychologen en medisch personeel.

Het denkbeest van Ljubljana

Er is geen thema, gebeurtenis of fenomeen, of de Sloveense filosoof Slavoj Žižek heeft er geen even vermakelijke als diepgaande mening over. Met zijn peilloze kennis van de kunstgeschiedenis, zijn gevoel voor humor en zijn verrassende associatievermogen biedt hij onverwachte inzichten en belichaamt hij de vreugde van het denken. In zijn onnavolgbare stijl gaat hij tekeer tegen het kapitalisme en alle uitwassen daarvan in ons persoonlijk leven, in de manier waarop we denken, handelen en liefhebben. Žižek is ons harnas, onze aanstoker, onze legitimatie om het woord te nemen en onszelf totaal te verliezen op jacht naar een geniale gedachte. We gaan ook op zoek naar de navolgers van Žižek: wie treedt er in de voetstappen van het denkbeest van Ljubljana? Welke andere stemmen veroveren vanuit de periferie van Europa de macht over ons denken? Een zaalvoorstelling voor theaters en aula's in grote en kleine studentensteden, in Nederland, België en in het buitenland. In het Nederlands en het Engels met boventiteling.
Première: najaar 2027, Rotterdam

Concept, tekst en spel: Wine Dierickx
Regie: Ward Weemhoff
In samenwerking met: De Warme Winkel
Wie we willen bereiken: iedereen die verlangt naar inzicht en passie. Studenten en academici, maar ook iedereen die dat ooit was of wilde zijn. Dit wordt een voorstelling over de popularisering van filosofie, die gemakkelijk kan reizen.

Strand

Een community project op locatie op het strand van Scheveningen. Met deze locatievoorstelling hebben we het over de vrees voor economische neergang. We ensceneren een escalerend conflict tussen (echte) Scheveningers en Duindorpers. Van oudsher rivaliseren deze beide gemeenschappen met elkaar, hoewel ze gelijkaardige problemen en angsten met elkaar delen. Geert Wilders vierde zijn recente PVV-overwinning met veel elan in café 't Seepaardje in hartje Scheveningen. De inwoners vrezen hun welvaart te verliezen, aan elkaar en vooral aan een onbekende, overzeese vijand. We laten ons inspireren door Iphiginea in Aulis, waarin rivaliserende Griekse volkeren wachten op een teken dat het begin van hun gemeenschappelijke strijd tegen het ongewisse markeert.

Première: zomer 2028, Den Haag

In samenwerking met: Het Nationale Theater

Wie we willen bereiken: lokale bewoners, dagjestoeristen en theaterliefhebbers. Inwoners van Den Haag die niet de mogelijkheid hebben om op vakantie naar verre stranden te gaan.

Overzicht voorlopige planning

Doorlopend:	*Youtube Democrazy TV* en *Clowns and Kids on the Run*
Voorjaar 2025:	Creatie en spelen van *Café Europa Bakboord*
Zomer 2025:	Herneming van *The Clowns Convention* en *PLEIN*
Najaar 2025:	Creatie en spelen van *To do*. Herneming van *Alfa Romeo und die elektrische Giulietta*. Tournee *The Clowns Convention* in Nederland en Duitsland. Spelen van *PLEIN*.
Voorjaar 2026:	Creatie en spelen van *Mensen met Problemen*. Internationale tournee van *Café Europa Bakboord.* Voorbereiding *De Bulk*.
Zomer 2026:	Zomerfestivals, spelen van *Café Europa Bakboord* en *Mensen in problemen*.
Najaar 2026:	Creatie van *De Bulk*.
2027 en 2028:	Creatie en spelen van *Klassenstrijd*, *Closed Care*, *Het denkbeest van Ljubljana, Strand*, *Youtube Democrazy TV (theaterversie).*

4. DRIE CODES, KENNISONTWIKKELING, DUURZAAMHEID, SPEELPLEKKEN, TALENTONTWIKKELING

4.1. Code 1: Cultural Governance

We hebben ons de afgelopen jaren niet alleen artistiek ontwikkeld, we hebben ook veel geleerd over de voor ons ideale omkadering en ondersteuning. Tussen 2001 en 2010 waren we verbonden met Hollandia en met NTGent, de theatergezelschappen van Johan Simons. We konden binnen deze structuren vrij produceren en staken veel op over productie en organisatie. Sinds 2010 zijn we als onafhankelijk gezelschap deel van de Rotterdamse Schouwburg, nu Theater Rotterdam, waarmee we vanaf 2021 een alliantie vormen. Ons gezelschap fungeert als een klein, wendbaar schip in een grote haven.

We volgen daarbij de aanbevelingen van de **Governance Code Cultuur**. We hebben sinds 2021 een nieuw bestuur en nieuwe statuten, die volgens de wettelijke richtlijnen Wet en Bestuur zijn opgesteld. Ook is de Code Cultural Governance en de Code Diversiteit & Inclusie leidend geweest bij het samenstellen van het bestuur. Het bestuur vergadert vier keer per jaar, en is zowel praktisch als inhoudelijk bij onze werking betrokken. De bestuursleden beschikken over bestuurlijke, juridische en financiële kwaliteiten en ervaring en bezitten ook expertise wat betreft andere kunstdisciplines, zoals beeldende kunst en literatuur.

Het beoordelen van de voorstellen en beslissingen van de directie gebeurt binnen het wettelijk vastgesteld toezichtkader. Via publicaties als het jaarverslag en de jaarrekening verantwoorden we ons jaarlijks. Minimaal vier keer per jaar leggen we verantwoording af bij het bestuur. Alle jaarverslagen worden gepubliceerd op onze website. We communiceren transparant over de beloning van freelancers en medewerkers. In de bestuursvergaderingen zijn interne en externe belanghebbenden vastgesteld. Om in kaart te brengen of het bestuur naar wens functioneert, deden we in 2022 een Zelfevaluatiescan van Cultuur + Ondernemen, met positief resultaat.

4.2. Code 2: Fair Practice Code

Fair pay is voor ons een vanzelfsprekendheid: goed werk wordt fair beloond. Niet alleen de vaste medewerkers zijn ingeschaald en worden betaald volgens de Cao Toneel en Dans, ook voor tijdelijk ingehuurde medewerkers en zelfstandigen en stagiairs geldt de cao. Een groot deel van onze middelen zetten we in ter inkomensvorming van kunstenaars en artistieke medewerkers. Bij tal van voorstellingen nodigen we muzikanten, gastacteurs, dramaturgen, regisseurs of schrijvers als artistieke partners uit. Er worden contracten omtrent de betaling van auteursrechten gesloten. Al onze afdelingen verhouden zich actief en positief tot de kernwaarden solidariteit, duurzaamheid, diversiteit, vertrouwen en transparantie.

Wat betreft **sociale veiligheid** volgen we de interne gedrags- en integriteitscode van Theater Rotterdam en de richtlijnen van het NAPK. Deze richtlijnen worden aan het begin van iedere productie met alle medewerkers gedeeld. Ook wordt iedereen gewezen op de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon. Sinds 2023 hebben wij een gediplomeerd vertrouwenspersoon in de persoon van Demelza Werner, tevens directiesecretaris bij Theater Rotterdam. We wijzen onze medewerkers bovendien op het bestaan van Mores,

het centrale meldpunt ongewenste omgangsvormen van de podiumkunsten-, film- en televisiesector.

4.3. Code 3: Diversiteit & Inclusie met beschouwing over de 4 P's

Programma

De artistieke kern van Wunderbaum is niet divers van samenstelling. Daarvan zijn we ons heel bewust. Vanuit ons gezichtspunt maken we theater over onderwerpen die volgens ons van groot belang zijn. Dat zijn expliciet politieke thema's zoals het migratievraagstuk of de verrechtsing van de maatschappij, sociale ontwikkelingen zoals het opkomende nationalisme of het neoliberalisme, maar net zo goed thema's als liefde, geluk, kunst, eenzaamheid of passie. We zoeken naar verbanden tussen individuele ervaringen en overkoepelende systemen.

We vertrekken vanuit onszelf, maar we maken niet alleen maar theater over onszelf. De mensen waarmee we samenwerken, leven vaak in andere omstandigheden dan wij, beschikken over heel andere biografieën, ervaringen en expertise. In voorstellingen en (locatie-)projecten zoals *Welcome in my backyard* (2005), *Venlo* (2009), *The New Forest* (2013-2018), *We doen het wel zelf* (2017), *Wat heb ik nou aan mijn fiets hangen* (2019), *Track:PLEIN* (2023) spelen we samen met mensen met levens waarin migratie, armoede, beperkingen en andere culturen een grote rol spelen.

Tijdens maakprocessen ontstaan vertrouwensbanden en artistieke verbindingen die vaak jarenlang blijven bestaan. Samenwerkingen zijn steeds op ooghoogte. Tot onze vaardigheden behoort de manier waarop we uit verschillende groepen mensen en individuen een geheel kunnen smeden waarin op een respectvolle en geïnspireerde manier met elkaar wordt gewerkt. We zijn goed in het ensceneren van authentieke ontmoetingen. We weten hoe we het beste uit mensen kunnen bovenhalen, hoe we stress kunnen vermijden, hoe we anderen kunnen motiveren en kracht geven. Bij elke ontmoeting en aan elke samenwerking voelen we ook onszelf groeien, als individu en als theatergroep.

Een concreet voorbeeld uit een recente productie. Afgelopen jaar werkten we in Curitiba, Brazilië. Na jaren van populisme en sociale afbraakpolitiek van Jair Bolsonaro heerst er wanhoop en sociale onrust. Als tegengewicht wilden we een project over weerbaarheid en veerkracht maken, en maakten we samen met de Braziliaanse theatermakers Monique Vaillé en Pedro Uchoa de openluchtvoorstelling *PRAÇA/PLEIN* (2023), met als thema: het ideale plein. Daarna werkten we de voorstelling verder uit op het Schouwburgplein in Rotterdam onder de titel *Track:PLEIN*. Met studenten kunst- en cultuursociologie interviewden we bewoners en stedenbouwkundigen. We werkten met choreograaf Nicole Geertruida en een groep performers en makers die divers was samengesteld wat betreft gender, etniciteit, leeftijd, seksuele oriëntatie, religie, sociaaleconomische status, opleidingsniveau en beperkingen. Onder hen waren dansers en makers van de compagnie van Dalton Jansen, twee brassbands, een operazangeres en drie vogue-dansers. Elk van deze groepen was zichtbaar en hoorbaar in de voorstelling. Dit project heeft ons veel bijgeleerd over wat het betekent, werkelijk inclusief met diverse mensen en groepen te werken. We hebben enerzijds gemerkt hoe vlot en automatisch kunstenaars met verschillende achtergronden met elkaar kunnen werken, en anderzijds hoe verschillende gewoontes, gewaarwordingen en verwachtingspatronen de samenwerking ook onverwachts complexer kunnen maken. We leerden bijvoorbeeld dat de transgender personen van de Vogue groep zich niet veilig voelden op het Schouwburgplein. Hiervoor

huurden wij extra beveiliging in. Onze componist Jens Bouttery werkte met bladmuziek, maar de twee bands leerden hun repertoire liever met behulp van een mp3. Daarnaast bleek communicatie met de jongere stagiairs via e-mail niet te functioneren – zij reageerden alleen via Whatsapp. Het lijken pietluttigheden, maar we ontdekten dat onze manier van produceren niet altijd inclusief en voor iedereen vanzelfsprekend is. Uit deze ervaringen putten we voor de komende projecten.

Onze doelstelling voor de komende jaren is om delen van ons programma nog explicieter te richten op inclusieve deelname van diverse groepen in de samenleving, die niet zo gemakkelijk toegang tot theater hebben. We denken daarbij aan het doorlopende format *Youtube Democrazy TV* en aan voorstellingen als *Café Europa Bakboord*, *Klassenstrijd*, *Closed Care* en *Strand*.

Publiek
In onze begindagen speelden we in buurthuizen en op locatie in volkswijken. Gaandeweg gingen we ook in het 'normale' theater- en festivalcircuit spelen. Hoewel we nu nog steeds graag en geregeld op locatie spelen, merken we hoe ons publiek meer overlappingen met het gebruikelijke kunstpubliek begon te vertonen. Ondertussen zijn we niet meer helemaal tevreden met de samenstelling van ons publiek. Natuurlijk willen we het huidige, meer klassieke theaterpubliek behouden, maar in de komende jaren willen we inspanningen doen om dit publiek opnieuw te verbreden, te verjongen en te diversifiëren, zoals we het eigenlijk gewoon waren in de jaren waarin we bijna uitsluitend werk op locatie maakten. We merken wel al bij onze recente producties dat het samenwerken met jonge makers en stagiairs op het podium leidt tot jongere bezoekers in de zaal. We willen bewerkstelligen dat het netwerk van onze artistieke medewerkers nog gemakkelijker aan kaartjes kan komen, wat in het verleden vaak praktisch gezien niet eenvoudig was. Bij *Track:PLEIN* waren er bijvoorbeeld vanwege de beperkte capaciteit van de voorstelling weinig toegangskaarten beschikbaar voor de vrienden en familie van onze vrijwilligers. In de toekomst gaan we er met kortingsacties en een nog actievere communicatie voor zorgen dat ons netwerk van niet-regelmatige theaterbezoekers geen drempels ervaart bij het theaterbezoek.

Met theatermaker en educatiemedewerker Anne Marie Westerveen ontwikkelden we recent in het kader van *Wunderbaum speelt live (online gaat het mis)* een op maat gemaakte workshop die door meer dan 300 leerlingen werd gevolgd. Aansluitend bezochten de leerlingen de voorstellingen. Dat bleek een uitstekende strategie en we gaan in de toekomst nog meer voorbereidende educatieve programma's voor schoolklassen en andere doelgroepen ontwikkelen. Zo worden onze voorstellingen interessanter voor jongeren en opleidingsinstituten, en enthousiasmeren we het theaterpubliek van morgen. Dat deze strategie eerste resultaten afwerpt, zien we in de statistieken van Facebook en Instagram. Het afgelopen jaar is de groep volgers tussen 18 en 24 jaar flink gegroeid. Wunderbaum heeft actueel 2.485 volgers op Instagram, 5.500 op Facebook en 6.430 mensen die zich op de digitale nieuwsbrief geabonneerd hebben.

Wunderbaum werkt bovendien met het Culturele Doelgroepenmodel (CDM), ontwikkeld door Rotterdam Festivals (RF) en Whize. Dit voorjaar laten we een publieksonderzoek uitvoeren, om een betere blik te hebben op de samenstelling van ons huidige publiek. Voor de komende cultuurplanperiode 2025-2028 richten we ons in elk geval op de volgende doelgroepen: Stadse Alleseters, Weelderige cultuurminnaars, Kindrijke Cultuurvreters en Klassieke Cultuurliefhebbers. Het ambitieuze programma ter verbreding van het publiek van Theater Rotterdam helpt ons natuurlijk, zelf ook een diverser publiek te bereiken. Uit

het plan van Theater Rotterdam: “Uit analyses door Rotterdam Festivals blijkt dat nieuw en ander publiek in toenemende mate de weg weet te vinden naar onze theaters. De ambitiedoelgroepen bereiken we dus in toenemende mate, maar willen we nog meer betrekken bij TR. Het zwaartepunt binnen al deze groepen ligt onder de 30 jaar. Ze zijn vaker praktisch/middelbaar opgeleid en hebben een benedenmodaal tot modaal inkomen. De afgelopen jaren maakten deze groepen binnen het publiek van TR een gestage opmars.” In Rotterdam, een stad bekend om zijn rijke diversiteit en steeds veranderende karakter, bestaan er – dwars door de doelgroepen van het CDM – uiteenlopende community’s, die we samen met Theater Rotterdam in de komende jaren met versterkte energie en gespecialiseerd personeel zullen aanspreken.

Personeel
Divers kunnen we het kantoorpersoneel van Wunderbaum nog niet noemen, enerzijds omdat het vaste kantoorpersoneel van Wunderbaum beperkt is in aantal en anderzijds omdat het heel stabiel is. In 2023 waren er geen vacatures voor vaste functies in de organisatie. In de komende jaren investeren we meer tijd in de zoektocht naar medewerkers met andere culturele achtergronden, opdat de samenstelling van het productieteam en het kantoorpersoneel diverser wordt. Indien er vacatures vrijkomen, gaan we expliciet op zoek naar sollicitanten met een diverse achtergrond. Hun kandidaturen worden bij gelijke vaardigheden en ervaring met voorkeur behandeld. Onze freelancers en artistieke medewerkers zoals gastacteurs, muzikanten en dansers zijn al wel divers.

Partners
Onze belangrijkste partner is Theater Rotterdam. Naast een jaarlijkse coproductiebijdrage en de mogelijkheid onze voorstellingen bij Theater Rotterdam in première te laten gaan, is er een grote natuurlijke wisselwerking. We hebben samenwerkingen met andere geallieerde theatermakers, we zijn in een doorlopend artistiek gesprek over hedendaagse stromingen, we delen kennis, ervaring en middelen met elkaar. Per project gaan we op zoek naar bijkomende partners, die op artistiek of organisatorisch vlak een unieke meerwaarde bieden, of die als multiplicator kunnen dienen en ons publiek verbreden. We werken op ooghoogte met onze partners, onze stemmen zijn gelijkwaardig in het artistieke en organisatorische proces. Veel van onze (beoogde) partners hebben we direct onder onze geplande producties vermeld. Partners, waarmee we al zeker gaan samenwerken zijn: Studio 52nd, Dalton Jansen, Amare, Het Nationale Theater, Internationaal Theater Amsterdam, Lab-Z van Theater Zuidplein, het Europese Circus Netwerk BETA, De Warme Winkel. Gesprekken met verdere partners zijn gaande.

4.4. Kennisontwikkeling en duurzaamheid

Kennisontwikkeling
We hebben in 2023 veel geïnvesteerd in kennisontwikkeling binnen onze organisatie. Alle medewerkers van Wunderbaum volgden een training “Diversiteit & Inclusie” van cultureel antropoloog/socioloog Siela Ardjosemito-Jethoe. Deze sessie gaf inzicht in veranderings-processen en liet ons reflecteren over de centrale rol van diversiteit in onze dagelijkse praktijk. Enkele kantoormedewerkers deden een vervolgtraining Inclusief Leiderschap over sociale veiligheid en een inclusieve werkomgeving, georganiseerd door de Academie voor Cultuurmanagement en de BeHr Groep in opdracht van onze alliantiepartner Theater Rotterdam. Tijdens deze workshop werden bijvoorbeeld de spelregels voor het voeren van een veilig gesprek behandeld. Ook met het bestuur werd rondom de Code Diversiteit &

Inclusie gewerkt, en we bekeken samen de documentaire 'White balls on walls' over de transitie van het Stedelijk Museum. Het zijn voorbeelden van kleine acties en ondernemingen, maar ze zijn tekenen van een duurzame mentaliteitsverandering. Enkele jaren geleden waren de begrippen diversiteit en inclusie voor ons nog relatief nieuw. Het waren voor ons boeiende thema's voor voorstellingen als *Daar gaan we weer/White Male Privilege* (2018) of *Kleurles* (2018), of voor nagesprekken binnen onze meerjarig project *The New Forest* (2015-2018). Onze recente voorstellingen *PLEIN* (2023) en *Wunderbaum speelt live (online gaat het mis)* (2024) zijn voorbeelden van hoe we expliciet en bewust hebben ingezet op brede, inclusieve projecten met verschillende communities.

Onze doelstelling is om diversiteit en inclusie als maatschappelijke uitdaging nog veel ernstiger te nemen. Hoe graag we ook zouden willen dat inclusiviteit en diversiteit in onze samenleving een vanzelfsprekendheid is, zo ver zijn we nog niet.

Duurzaamheid
We zijn ons bewust van het feit dat theater geen klimaatvriendelijke kunstvorm is en dat met de productie en de presentatie van voorstellingen heel wat energie en CO2-uitstoot gepaard gaat. Wunderbaum tracht het eigen energie- en materiaalgebruik zoveel mogelijk te beperken. Voor onze Europese werking richten we ons tot de regel dat afstanden onder de 500 kilometer niet met het vliegtuig maar met de trein worden afgelegd. Vergaderingen worden indien mogelijk digitaal georganiseerd om de CO2-uitstoot door transport te vermijden. Voor de productie van onze ruimtes, kostuums en decors werken we met gecertificeerde materialen, grijpen we zoveel mogelijk op stockmateriaal van Theater Rotterdam terug, vermijden we PVC en plastic. Recycling van decorstukken en kostuums is net als bij Theater Rotterdam al jaren standaardprocedure. Voor ons drukwerk gebruiken we gecertificeerd papier en inkt. We zijn voornemens de Nederlandse versie van de Theatre Green Book te gebruiken om structureel vorm te geven aan het bereiken van onze duurzaamheidsdoelstellingen, en oriënteren ons daarbij aan de doelstellingen van onze alliantiepartner Theater Rotterdam.

4.5. Speelplekken

We hebben onze lijst van speelplekken in Nederland de afgelopen drie jaar een stuk uitgebreid. Oorspronkelijk speelden we vooral in de grote steden. Maar met name sinds de tournee van *The Clowns Convention* spelen we ook in steden als Nijmegen, Arnhem, Groningen, Bergen op Zoom, Delft en Gouda. De interesse van deze huizen is blijvend: Wunderbaum wordt in de komende jaren teruggevraagd. Het is onze ambitie om dit fijnmazige netwerk te verstevigen, de producties langer en vaker te spelen en de landelijke dekking te verbreden. De komende jaren willen we onze voorstellingen ook aanbieden aan huizen in Alkmaar, Maastricht, Leiden, Leeuwarden. Daarom plannen we behalve grote projecten met een grote cast en vele gasten ook kleinere, flexibele projecten zoals *To do* en *Het denkbeest van Ljubljana*. Ook met *Mensen met problemen* en *Klassenstrijd* willen we uitgebreide tournees organiseren, omdat ze zich tot een groot en divers publiek richten. Met projecten als *Closed Care* of *Clowns and Kids on the Run* willen we bovendien spelen in de gebouwen van de zorgsector zelf. *Strand,* de havenprojecten *Café Europa Bakboord* en *De bulk* worden eveneens projecten op locatie.

Wunderbaum heeft ook een publiek in België opgebouwd, vooral in Antwerpen en Gent. In Duitsland wil Wunderbaum profiteren van de bekendheid die door de leiding van Theaterhaus Jena ontstond. In Oostenrijk staat in de lente van 2024 een nieuwe productie

op de agenda tijdens het Tangente festival für Gegenwartskultur, *Alfa Romeo und die elektrische Giulietta*, waarvoor we samenwerken met acteurs uit het ensemble van het Landestheater Niederösterreich. De voorstelling zal in juni 2024 ook op het Holland Festival te zien zijn. Voor ons dubbelluik over de haven, *Café Europa* en *De Bulk*, zijn we in gesprek met theaters in grote Europese havensteden, zoals Hamburg, Genua en Marseille.

We werken met behulp van de Regeling Programma Internationale Promotie van het Fonds Podiumkunsten aan de uitbreiding van ons buitenlands netwerk aan speelplekken. We hebben daarvoor de agenten Paolo Aniello en Jimmy-Pierre de Graaf geëngageerd.

4.6. Talentontwikkeling

Wunderbaum werkt graag met jonge mensen op en achter het podium. We nodigen vaak studenten uit acteeropleidingen en jonge amateurkunstenaars uit (zoals momenteel bij *Wunderbaum speelt live (online gaat het mis)* en binnenkort bij bijvoorbeeld bij *Mensen met problemen*). Zo leren we bij van jonge talenten, en helpen ze tegelijkertijd hun vak te bekwamen en hun kunde te tonen. Ooit kregen we als pas afgestudeerde acteurs de kans om binnen Johan Simons' gezelschappen te groeien, nu voelen we ons op onze beurt verantwoordelijk voor de doorstroom van nieuwe jonge acteurs en theatermakers.

Bovendien werken we in de komende jaren als coach bij Lab-Z van Theater Zuidplein, een van de grootste leer-/werkbedrijven van Rotterdam-Zuid. Lab-Z is de leer/werkplaats voor talentontwikkeling, en is toegankelijk voor studenten van het mbo en hbo (kunstvak)-onderwijs en jongeren die belangstelling hebben voor kunst en cultuur. Hier leren we een komende generatie theatermakers kennen, en delen we onze ervaring binnen een context waarin we zonder druk kunnen experimenteren. De hedendaagse, urbane thema's die Theater Zuidplein interesseert, zijn precies de thema's die ook ons aandrijven. Ook voor Theater Zuidplein staat het directe contact en de wisselwerking met het publiek centraal. Omwille van deze redenen voelt de samenwerking goed en natuurlijk aan.

We gaan ook een coachingtraject verzorgen binnen het Europese netwerk voor hedendaags circus, BETA, in Portugal, Letland en Italië. Voor dit onderzoeksproject, dat nieuwe trends binnen het hedendaagse circus opvolgt, worden jonge circusartiesten drie jaar lang begeleid door verschillende kunstenaars die ervaring hebben met documentair theater en publieksparticipatie als artistiek middel. Samenvattend speelt Wunderbaum dus een rol in de instroom en doorstroom ('bekwamen') van jong en minder jong theatertalent.

5. HOE ONDERSCHEIDEN WE ONS?

1. We werken binnenkort 25 jaar **collectief** en hebben een grote vakkennis inzake collectieve creatie ontwikkeld. We spelen zowel **op locatie als in de zaal**, creëren **nieuwe teksten** over actuele onderwerpen, gebaseerd op interviews, improvisaties en samenwerkingen met auteurs. We spelen samen met amateurspelers en **mensen van buiten het theater**. Dat zorgt voor een groot draagvlak binnen de gemeenschappen die verbonden zijn met onze thema's. Dat leidt tot waarachtigheid en zorgt voor een inclusief karakter van onze voorstellingen.

2. We zijn privé en professioneel **geworteld in Nederland, Duitsland en Italië**, drie landen waarvan de geschiedenis en de actualiteit ons veel leren over populisme en extreemrechtse politiek, maar ook over verschillende mogelijkheden om daar als geëngageerde burger mee om te gaan. Deze internationale praktijk levert ons inzicht, nieuwe partners en inspiratiemateriaal op en maakt ons uniek in het Nederlandse bestel. Onze voorstellingen zijn dikwijls **meertalig** (behalve Nederlands werd in de afgelopen jaren ook Arabisch, Duits, Italiaans en Engels op het podium gesproken) en ze zijn Europees in hart en ziel.

3. We spelen **kort op de bal** en hebben geleerd om actuele onderwerpen snel het theater binnen te trekken. Onze organisatie is flexibel, onafhankelijk en slagkrachtig. We zijn nauw verbonden met Theater Rotterdam en met vaste partners in binnen- en buitenland, waardoor onze projecten ondanks onze soms korte planningshorizon toch snel kunnen groeien en in verschijning treden. We durven te stellen dat onze voorstellingen direct reageren op de politiek-maatschappelijke realiteit.

4. We maken voorstellingen voor de theaterliefhebber, maar meer nog **voor mensen van buiten onze bubbel**, mensen die doorgaans (nog) niet naar het theater gaan maar die zich aangetrokken voelen door onze maatschappelijke thema's en door onze toegankelijke, humorvolle, energieke manier van spelen.